

A haza sorsa Vörösmarty Mihály költészetében

Vörösmarty Mihály a legnagyobb magyar romantikus költő volt. **1800**-ban született Nyéken, **elszegényedett nemesi családban**. Édesapja halála után a **Perczel** családnál nevelő volt, közben két évig egyetemre járt.

Perczel Mórnak, a szabadságharc legendás tábornokának tanítója. Szerelmes lett **Perczel Etelkába**, azonban az **viszonyzatlan** volt, és ebből az érzésből született a magyar irodalom legszebb romantikus költeménye, a **Szép Ilonka**.

Vörösmarty Mihály **joggyakornok** volt **Görbőn**, és a nemesek Habsburg ellenes mozgalmába kapcsolódott be. 1825-től csak az irodalomnak szentelte életét. Sikeres, megbecsült költő lett, Petőfi feltűnéséig a legnagyobb magyar költő.

Szerkesztő, az Akadémia tagja, a Nemzeti Kör elnöke.

Petőfi 1844-ben Debrecenből felment Vörösmartyhoz Pestre megmutatni verseit, és akkor Vörösmarty felkarolta, munkát szerzett neki, és elindította a pályán.

43 éves korában megnősült, elvett egy nála 20 évvel fiatalabb lányt, **Csajághy Laurát**. Házasságuk nem sikerült nagyon jól. 1836-ban megírta a Szózatot. Haladó gondolkodó volt, a szabadságharc híve. A szabadságharc bukása után meghasonlott ember lett, visszavonult birtokára, és csak magával törődött. Élete utolsó 9 évében sokat betegeskedett, és csak egy verset írt, 1854-ben A **vén cigányt**. 1855-ben Pesten meghalt.

Az életmű főbb műfajai: eposz (az epikus műnemhez tartozik, nagy terjedelmű elbeszélő költemény, rendkívüli képességekkel rendelkező hőse természetfeletti erőktől támogatva nagy, egy egész közösségre nézve jelentős tettet hajt végre. Vörösmarty eposza a Zalán futása, amit 1825-ben írt, ez honfoglalási hősi eposz, a dicső múltat eleveníti fel), óda (lírai költemény, emelkedett, ünnepélyes, fennkölt hangnem jellemzi, fenséges tárgyról szól (jelen esetben a hazáról, eszmei tartalmú. Vörösmarty ódája a Szózat), epigramma (görög szó, eredetileg sírfelirat volt, az ókori görög költészetben megtalálható, tömören fontos igazságot, szellemes gúnyt kifejező költemény, a végen gyakran csattanóval, két részből áll, egy előkészítő és egy kifejtő részből. Vörösmarty epigrammája A Guttenberg-albumba.) dráma (műnem, eseménysort ábrázol, párbeszéden alapszik, a szereplők cselekedeteiből, beszédéből ismerjük meg az eseményt. Vörösmarty híres drámája a Csongor és Tünde.).

Szózat:

1836-ban írta, **12** évvel a forradalom kitörése előtt, tehát a hangneme sokkal keményebb, erőteljesebb, mint a Himnuszé. Műfaja óda, verselése időmértékes, stílusa

romantikus. A Szózat kiáltvány, felhívása a magyar nemzethez. Legyenek rendíthetetlenül hívek, és szeressék a hazát. Cselekvő hazafiasságra szólít fel. Szerkezetileg keretes költemény, az első és az utolsó két versszak majdnem megegyezik. A keretben a hűségéről ír.

3–5 versszak: a dicső múltat feleleveníti „Árpádnak hadai;” „Szabadság! itten hordozák / Véres zászlóidat,” –itt a Rákóczi szabadságharcra gondolt(!!).

6–9 versszak: a jelen, lehetetlen, hogy annyi szenvedés után minden hiábavaló volt, „Megfogyva bár, de törve nem, Él nemzet e hazán.”

10–12 versszak: a jövő képei, két lehetőséget állít a magyar nép elé, vagy a boldog jövő vagy a pusztulás, és akkor a világ népei megsiratják (erős túlzás, romantikus elem).

Majd a keret második része az utolsó két versszak: a szavak sorrendje megváltozik (az első két versszakhoz képest). A légy felszólító módú igealak kerül előre, hogy még jobban kihangsúlyozza, hogy tenni kell valamit a hazáért. Romantikus hazaszeretet a versben: a szenvedélyes hazaszeretet, a túlzások, a valóságtól való elszakadás (jövő kép), a régmúlt dicsősége, mint példa, a jövőbelátás ellentéte

Romantikus hazaszeretet a versben: a szenvedélyes hazaszeretet, a túlzások, a valóságtól való elszakadás (jövő kép), a régmúlt dicsősége, mint példa, a jövőbelátás ellentéte.

Előszó:

A szabadságharc bukása után írta. Mérhetetlen fájdalmát és csalódottságát akarta kifejezni. Egy esztendő évszakainak kiválasztásával az egész magyar történelmet ábrázolja a reformkortól (1825) a szabadságharc bukásán keresztül a saját koráig (1850 – 1851-ig)

Tavasszal indul a vers, ez a reformkor békés tevékeny koráról szól, amikor munkában élt az ember a szellem működött a szív remélt, ünnepre fordult a természet.

Következő kép a **nyár** képe, a forradalomé és a szabadságharc kora. A szent szózat megszületett, a tavaszból nyár lett, egy új világ született. Eljutott az emberiség a magasságokba, ami után csak a mélység következhet. Majd csend lett, vihar előtti csend.

Az **ősz** a következő kép, pusztulás következik be. Romantikusan ábrázolja, elrugaszkodik a valóságtól „Vérfagyhaló keze / Emberfejekkel labdázott az égre,” „A szellemek világa kialutt”, „ordított a vész, / mint egy veszetté bősüült szörnyeteg.” (megszemélyesítés, hasonlat) Minden elpusztul leverik a szabadságharcot.

A **tél** képe: most tél van, csend, hó, halál. „A föld megőszült;” (megszemélyesítés). Az önkényuralmi terrort ábrázolja ezzel, még Isten is elborzadt a zordon mű felett.

Utolsó nyolc sor, záró sorok: itt különválik a társadalom és a természet ábrázolása. Eljön a tavasz, a jobb élet, de ez hazugság lesz, jókedvet és ifjúságot hazudik. Nem lát kiutat

az emberiség számára. Pesszimista kérdést tesz fel a vers végén: „Hová tévé boldogtalan fiait?”

A vén cigány

Vörösmarty utolsó teljes költeménye, a beteg ember utoljára számadást készít, a vén cigányt, azaz magát buzdítja, hogy még egyszer vegye fel a vonót „Húzd, ki tudja meddig húzhatod,” – refrén ez a gondolat, az utolsó versszakban megváltozik, ha majd más világ lesz, elfárad a vész haragja és a viszály elvérzik a csatákon, akkor húzza és ne gondoljon a világ gondjával. Bízik abban, hogy lesz még jobb világ, mert az élet változó. Foglalkozik a múlttal, a jelennel, az emberi szenvedésekkel. A merész képsorok látszólag kevésbé összefüggőek.

Vörösmarty utolsó teljes költeménye, a beteg ember utoljáraA harmadik versszakban a nemzet katasztrófáját írja le egy vihar víziójának bemutatásával. Az érzelmek fokozása, a szenvedélyesség jellemzi ezt a részt. „Tanulj dalt a zengő zivatartól, / Mint nyög ordít, jajgat, sír és bömböl, / Fákat tép ki és hajókat tördel, / Életet fojt, vadat és embert öl;” és az ő feladata, hogy ezt leírja. Színes kép az igék sora található itt, szóhalmaz.

Negyedik versszak: a látvány eltűnik, és az akusztikai elemek domborodnak ki. Kísérteties, félelmetes kép (romantikus), elfojtott sóhajtás, mi üvölt, sír, mi zokog (költői kérdéseket tesz fel), hulló angyal, tört szív, örült lélek, vert hadak vagy vakmerő remények. Az egyéni és a nemzeti tragédiát ábrázolja.